

ZUBEROA EZAGUTU!

BATZARRAK ETA ONDAMENDIA

Kondaira aldetik auxe esan geinke: Ziuberoak, beste. Euskal Errikiak lez, bere batzarrak eukazan.

Bizkaiak Gernikan egiten eben lez, edo Nafarroak Iruñan, edo Laburdik Ustaritzen, Zuberoak oak Maulen ziran.

Baña XVII'garren gizaldian prantzesak kendu naian aurkitzen doguz, orregaitik zuberotarrak izki-luz jagi ziran Matalas'eri jarraituaz, baña etsaiak asko ziran ta antxe asi zan Zuberoaren ondamendia.

Matalas arrapatu eta il egin eben baña il baño len au esan eban: «Dolu gabe iltzen naiz Zuberoagaitik, agian jeikiko dira egiazko zuberotarrak, egiazko euskaldunak tirano arrotza iltzeko».

Gero, Frantziako Matxinada Nagusian Zuberoak galdu eban, obeto esanda kendu egin autsoezan bere eskubide guztiak Frantzia'ko beste probintzi lez itxiaz.

Zuberoa, Zuberoa emakume edo igali izpilluen izpillu

Ez dakit zure baitan erresinolaren bat lo ote daitzan ez dakit zure belardi azpian inor pitxiak lantzen ari ote den; astiro.

Ez dakit ere arto-saillik ba ote duzun ez eta zein den ere zure sagar-azalen kolore Noiz dagi euri Zuberoan?

Nola dute begiratzen emakumek Zuberoan?

Nola da iltzen Zuberoan? Nola? Nola?

Zutaz EZ DAKIT DEUS ERE

EZ ZAITUT EZAGUTZEN

Bakarrik zure kantaren bat entzun dut

ta orregaitik zaitut maitatzen

orregaitik bakarrik nauzu zure alde

Bataren batek, au abesti bat baño ez dala esango dau. Ta arrazoa eukiko dau, bai, au abesti bat da, baña abesti bat baño geiago da. Lertxundi'k bertso oneik abestuten dauzean ez dira gure belarriari goxotasuna emoteko bakarrik, Zubero'ren izana adierazteko baiño.

* * *

NON DAGO?

Zer esagutzen dogu Zuberoa'taz?

Bai ba dakigu Euskal Erriko zazpi Erriko zazpi errialdetariko bat dala, baita iñoiz entzun dogu Zuberoako pastoralen bat.

Baña zer geiago?

Bai, benetan esan geinkela ez garala asko gogorazten errialde onetaz.

Geografiari begiratuta Añamendiren ipar aldean eta Benafarroako sortaldean dagoela esan geinke.

* * *

TXIKIENA

Euskal Erriko errialderik txikiena da, 789 kilometro lauki baño ez dauz.

Menditsua da eta beren ego aldean Irati pagadia dago, Europako aundiena.

Ibairik luzeena Uhaitzaindi (Saison) da, 74 kilometro dauz, eta Aturri ibai nagusiaren adarra da.

Bere uri-burua Maule da eta 5.000 bizilagun dauka, beste uri batzuk Atharratze (Tardets-Sorholus), Irufi (Trois villes), Iribarne (Libarreux) dira.

* * *

JAKINTZA

Baña Zuberoa zeozegaitik ezaguna bada, bere arri-jakintzagaitik da.

Nork ez dauz ikusi iñoiz Zubero'ko maskaradak 'do Zuberoako pastoralak?

Edo nork ez dau entzun ango abesti gozoren bat.

Bai, benetan ez da arritzekoa gaurko euskal abeslariak edo dantzari taldeak Zuberoara begira egotea! tin aundia da bertako jakintza!

Zuberoago jakintz. Iturriaren ura iñoiz ere ez dala amaituko esan geinke erratuteko bildur barik.

* * *

[LTEN!

Baña zer dago abesti eta dantza oneen atzean? Errialde onen egoera larria!

Zuberoa gaur iltzen dago!

1960'ko urtean 20.000 bizi-lagun eukezan, 1970'ko artean be 20.000 bizi-lagun ziran.

Gazteak joan doaz kanpora lan-billa, Zuberoan 14aule inguruan izan ezik ez dago lantegirik.

Maule berak be 1960'tik eta 1970'ra 300 bizi-lagun eiago baño ez dauz: 4.700 1960'an eta 5.000, 1970'ean.

Zubero'ko urten-bide berezkoa nekazaritza izan [eiteke baña Frantzia'ko gobernua gurago dau gazteak Paris'era joatea lanaren billa, eta bitartean Zuberoa «Kolonizatu» turisten bidez.

Au da gaurko Zuberoaren izana errialde au Laburdi ata Benafarroa lez, turista erri biurtzen da.

Pentsa dagigun España'ko Andaluzia'n jazoten liana eta Ipar-Euzkadi'n jazoten dana eukiko dogu.

Penagarria bafia egia!

1979'ko urtea asi barri daukagu, aurten be Ipar Euzkadi'tik 2.000 gazte Paris aldera joango dira lanaren billa, eta bitartean zer?